

סיכום דוחות ענף הביטוח בישראל לשנת 2022

רו"ח יבגני אוסטרובסקי

ערב העיון השנתי לענף הביטוח וההשקעות של מרכז הראל לחקר שוק ההון, אוניברסיטת תל אביב

אפריל 2023

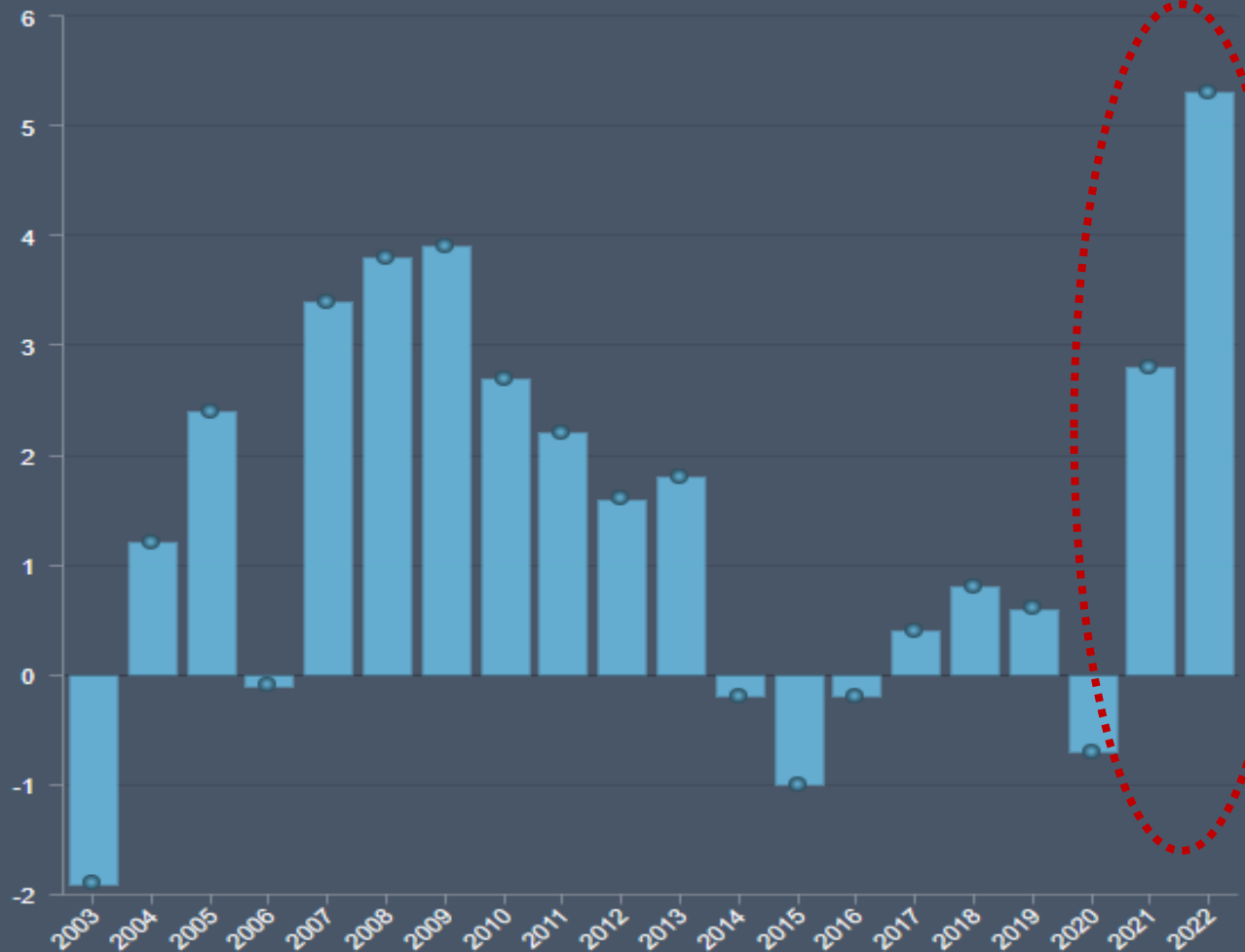
מאקרו וריכוז מגמות

מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח חיים

מגזר ביטוח בריאות

מדד המחירים לצרכן - כללי

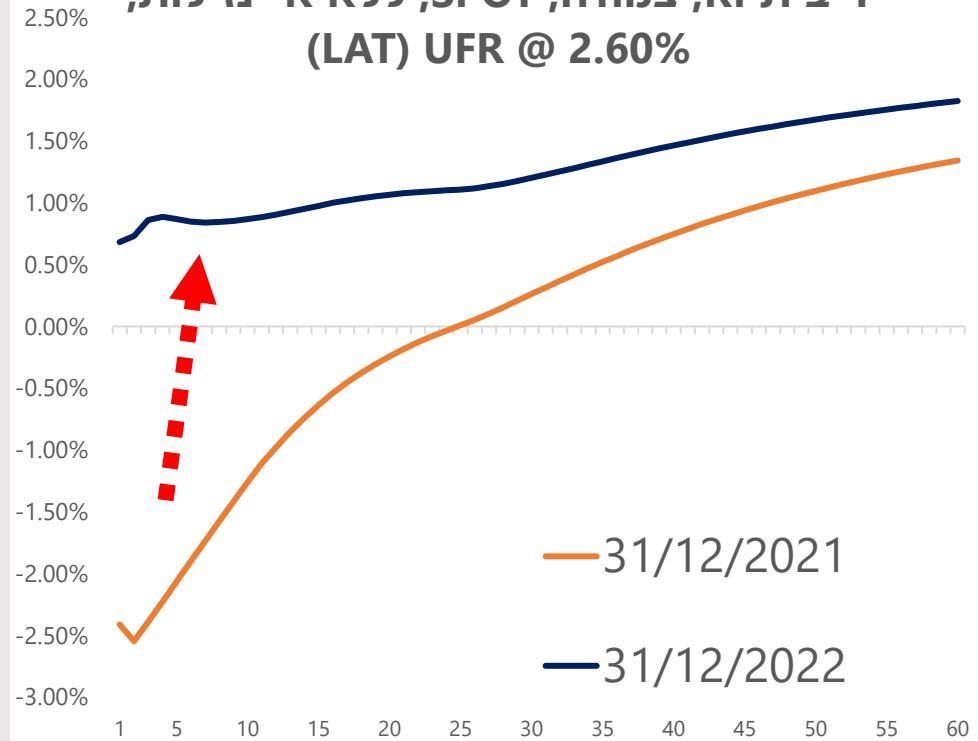
• **5.3%**

• ציפיות
האינפלציה
נמוכות יותר,
.2.6%

פרמיית אי נזילות (LAT) @ (Basis Points) - 100%

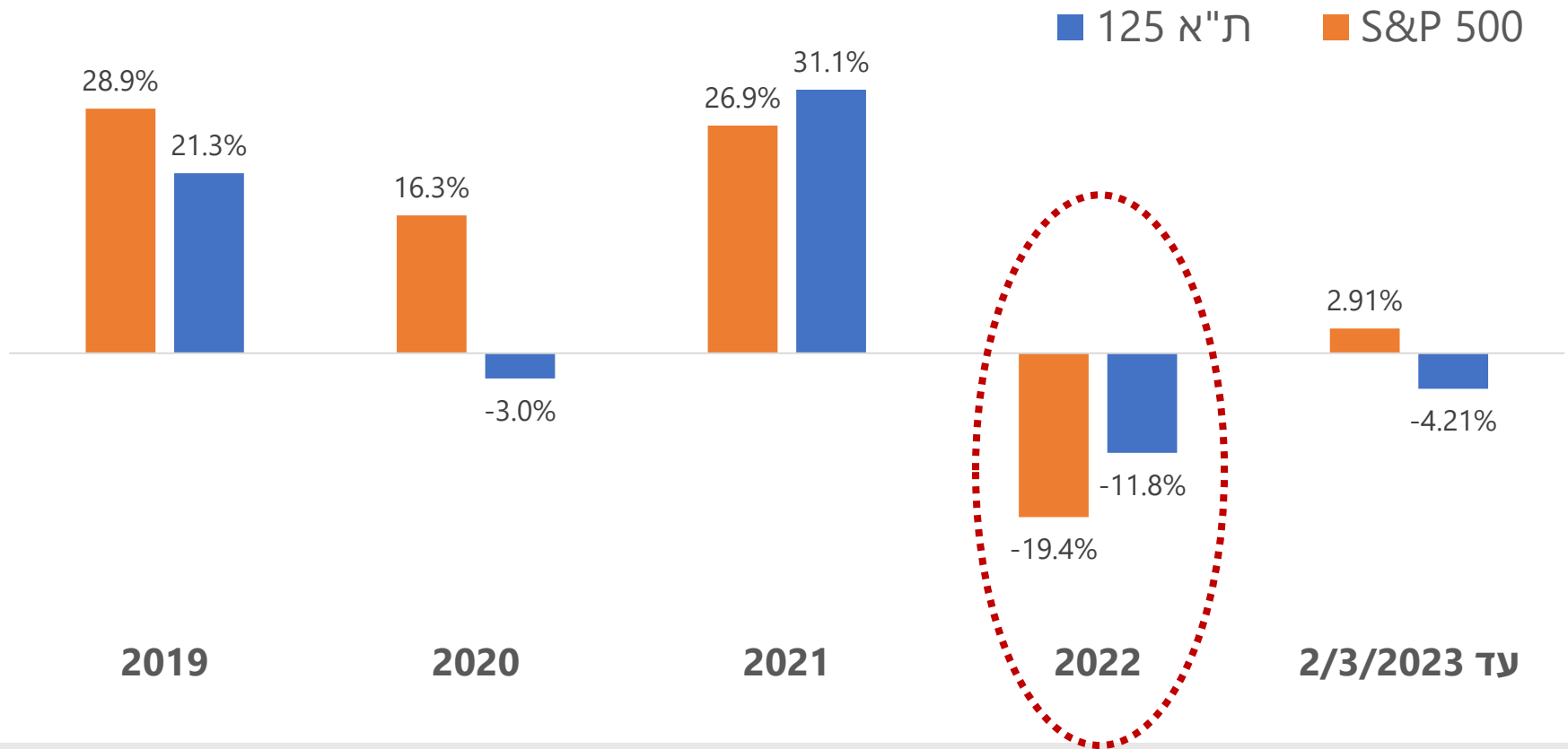

ריבית Rf, צמודה, SPOT, ללא אי-נזילות, (LAT) UFR @ 2.60%

- עלייה דרמטית בריבית הריאלית.
- עלייה בפרמיית אי הנזילות של כ-0.5%.
- העלייה תרמה (יחד עם ניצול UGL), כ-10.3 מיליארד ש"ח לתוצאות החברות, לפני מס.

מאקרו – שווקי ההון

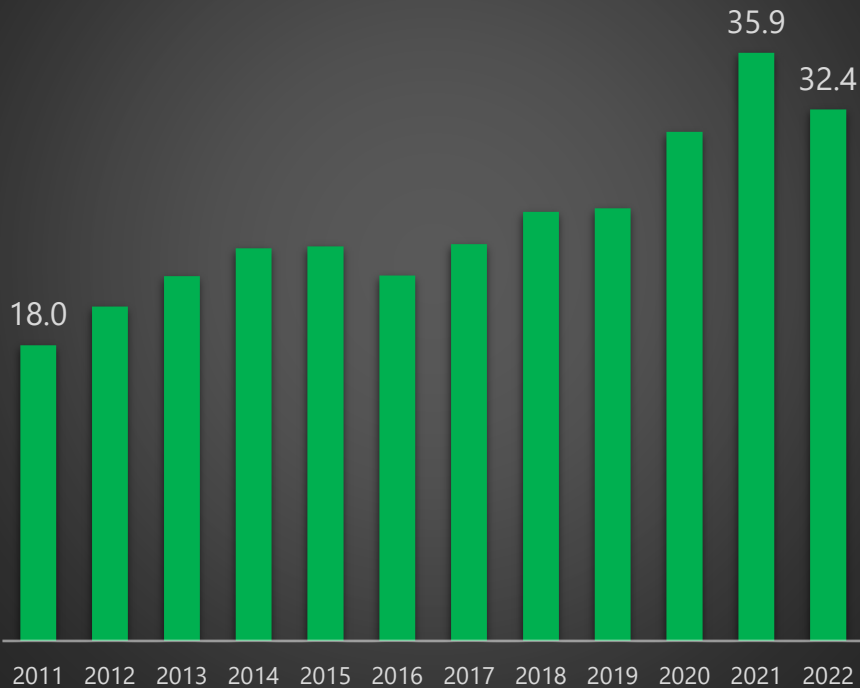

- תשואה שלילית משמעותית בשווקי ההון.
- עליית בשער המט"ח (דולר +13.5%).
- השפעה דרמטית לרעה על התוצאות – נוסטרו (1.7% נומינלי), דמי ניהול משתנים בביטוח חיים - 0.

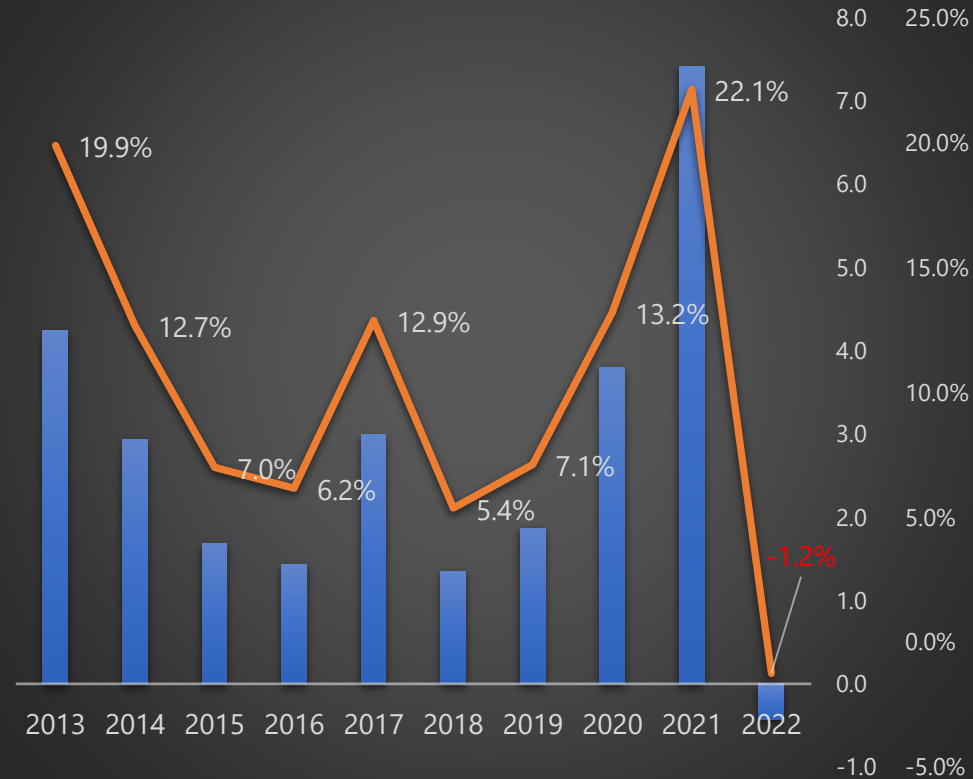
- **לוחות תמותה** – (2.35) מיליארד ש"ח
- **סייקל שלילי בענף רכב רכוש** – (1.55) מיליארד ש"ח
- שחרור משמעותי של עתודות בענפי רכב חובה (וחבויות) עקב שיפור חיתומי בהתפתחויות התביעות, ירידה ב-ULR.

רוח ותשואה להון

הון חברות הביטוח, במיליארדי ש"ח

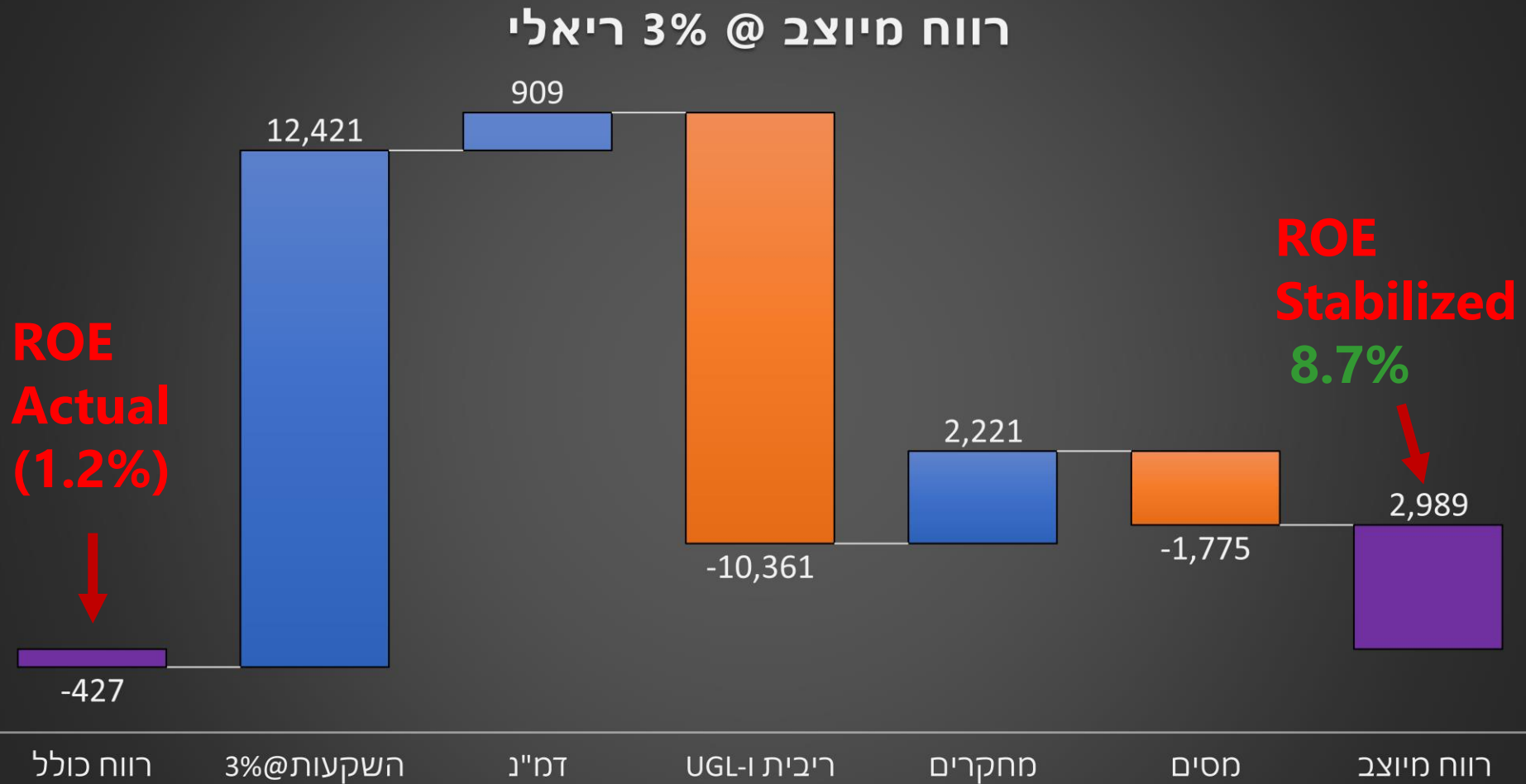

רוח כולל במיליארדי ש"ח ו-ROE (%)

- הפסד כולל של כ-400 מ'י, תשואה (1.2%).
- דיבידנדים בסך של כ-2.5 מיליארד.

ROE – ניתוח נוסף

- סיום הסייקל השלילי בענף רכב רכוש, אפילו אם ננטרל חלק מן השחרורים הנוספים בענפי החובה, כנראה היה מעביר את ה-ROE התיאורטי אל מעבר ל-10%.

ROE – ניתוח נוסף

<u>ROE</u>	<u>שנת 2022</u>	מ' ש"ח	הפסד כולל, אחרי מס
(1.2%)	-427	3,344	תשואות נוסטרו בפועל
	(*) הנחה לצרכי דיון בלבד	<u>15,765</u> (*)	תשואות נוסטרו @ 3% ריאלי (+5.3% אינפ')
	12,421		הפרש רווחי נוסטרו
		0	דמי ניהול משתנים בפועל
		<u>909</u>	דמי ניהול משתנים @ 3% ריאלי
	909		הפרש דמי ניהול משתנים
		2,177	ריבית ו-UGL במגזר כללי, שייר
		4,249	ריבית ו-UGL במגזר חיים, שייר
		<u>3,935</u>	ריבית ו-UGL במגזר בריאות, שייר
	-10,361		סה"כ הפרש ריבית
		-2,359	לוחות תמותה
		<u>138</u>	מחקרים בריאות וחיים אחרים, נטו
	2,221		סה"כ מחקרים והנחות
	-1,775		מסים בגין הפרשים
<u>8.7%</u>	<u>2,989</u>	מ' ש"ח	תיאורטי @ 3%

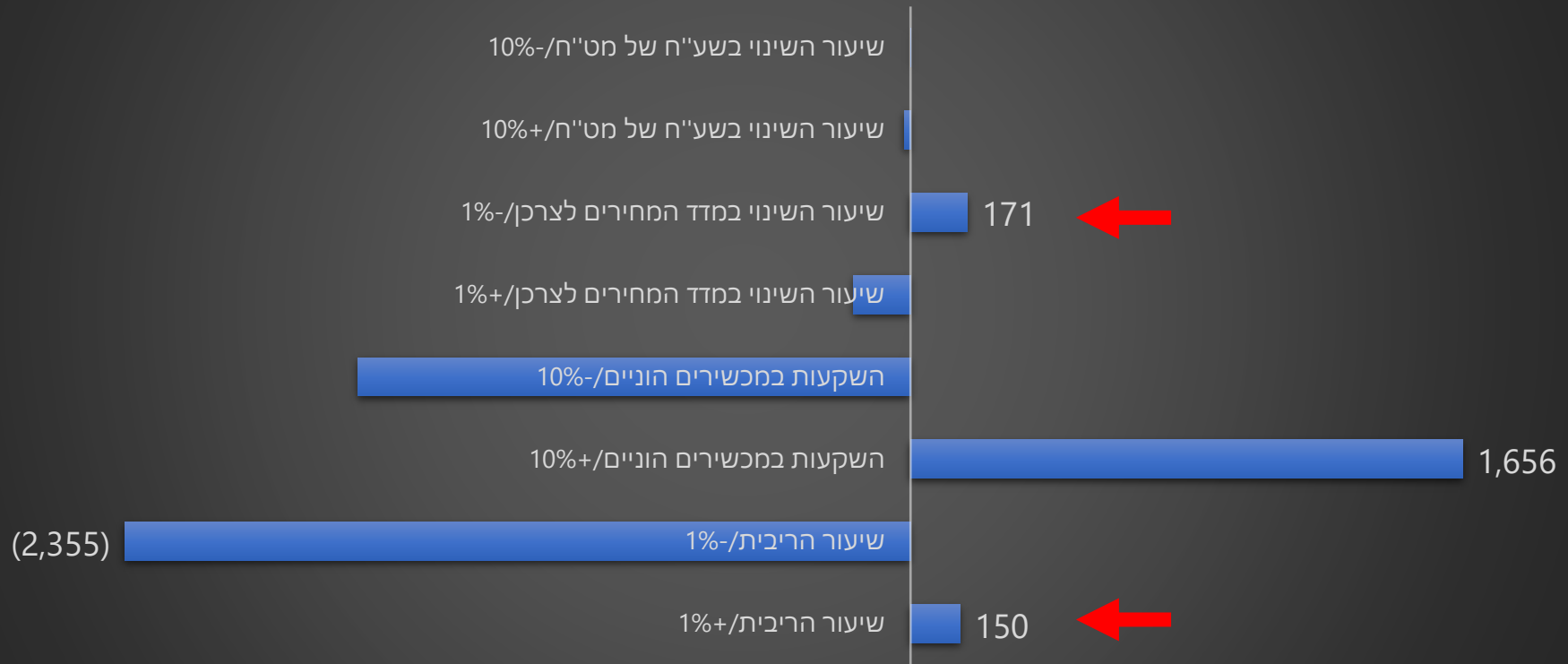
מכפיל ההון המצרפי

- ירידה מהותית במכפילים.
- למועד זה רוב החברות בטווח 0.5-0.75.

מאקרו - חשיפות חשבונאיות לסיכוני שוק

חשיפות חשבונאיות ישירות מצרפיות 12/22, במיליוני ש"ח, אחרי מס

• מט"ח – השפעה מתונה (לא כולל מניות).

• מדד – כ-170 מ' ש"ח הרעה ל-1%.

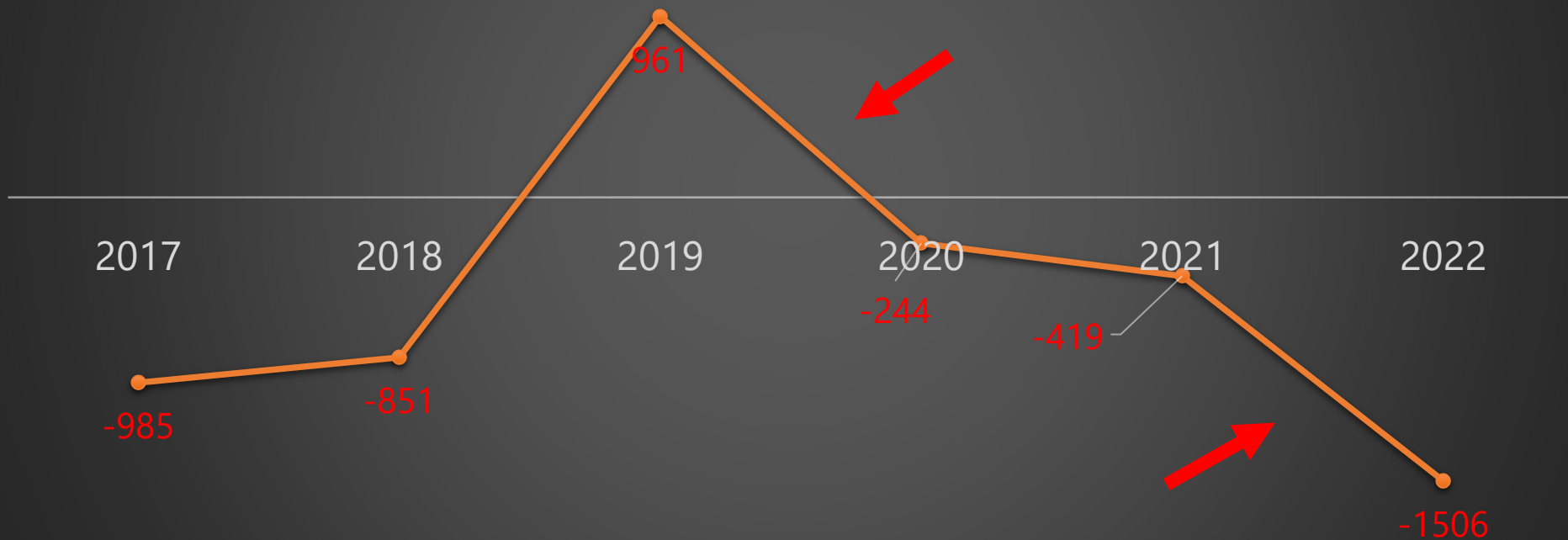
• (*) לא כולל תיק משתתף ישן. *הערכה – 1% תשואה.

• ריאלית = ~300 מיליון לפני מס כשה-"בור" לא אפקטיבי.

• אי סימטריה בריבית.

מאקרו – "תרחיש משוקלל"

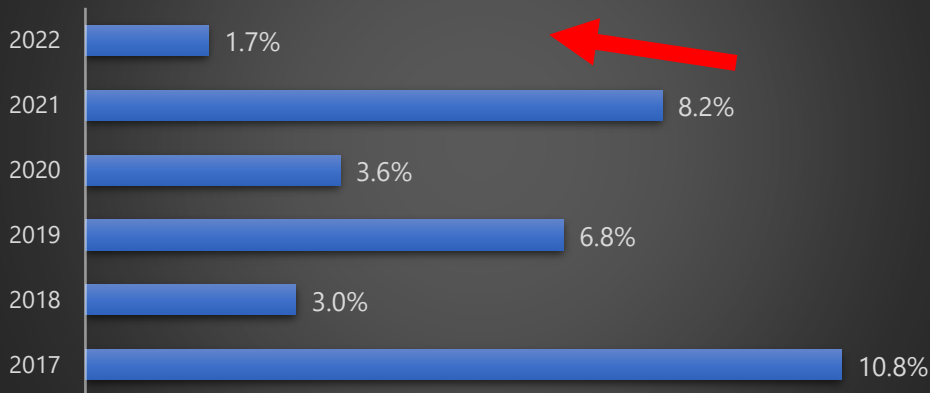
רגישות חשבונאית לעלייה של 1% בריבית בניכוי ירידה של 10% במניות
(במיליוני ש"ח) לא כולל דמ"נ משתנים, אחרי מס

• (*) לא כולל דמ"נ תיק משתתף ישן אשר צפויים לחזק את הרגישות

השקעות – לא-משתתף

תשואה נומינלית תיק לא-משתתף (%)

תיק לא-משתתף (במיליארדי ש"ח)

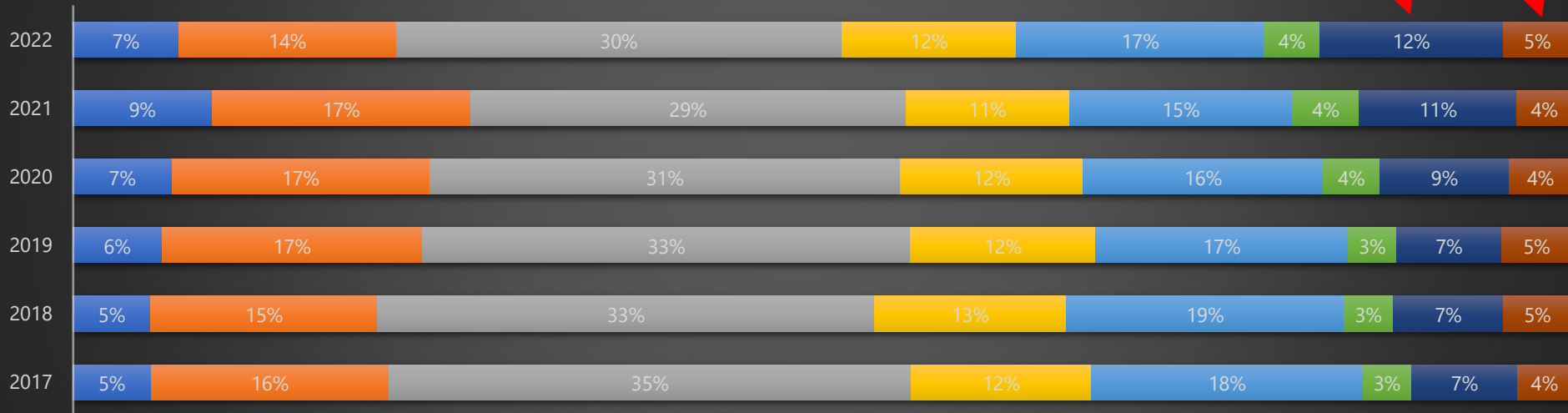

- 1.7% תשואה.
- הפסד נמנע בעיקר עקב מכשירים הנמדדים בעלות מופחתת, לרבות אג"ח מיועדות והשפעות האינפלציה.
- הפסדי השקעות – מגזרי הון וכללי בלבד – כ-1.5 מיליארד ש"ח לפני מס.

השקעות – לא-משתתף

הרכב התיק הלא-משתתף (%)

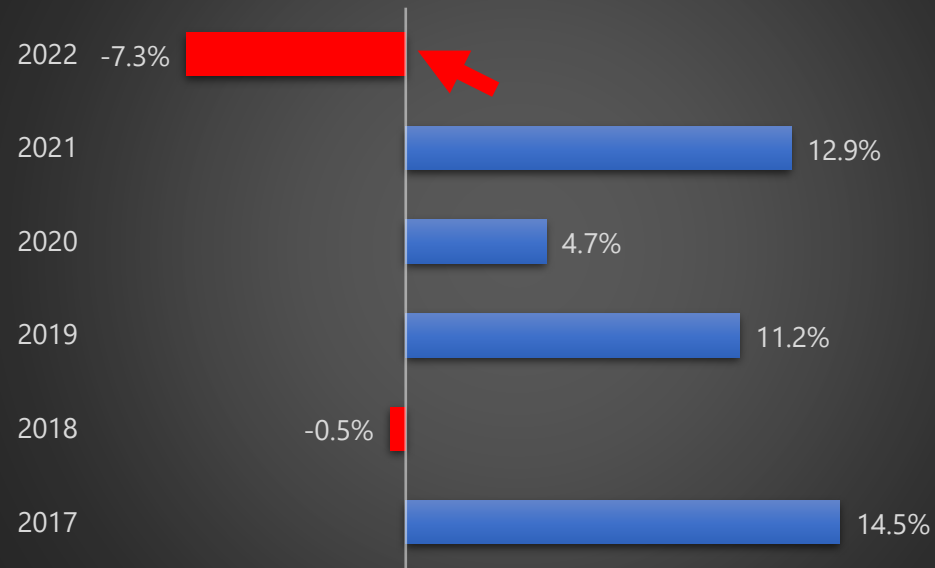
■ מזמנים ושווי מזמנים
■ אגח ממשלתי סחיר
■ אגח מיועדות וממשלתי לא סחיר
■ אג"ח קונצרני סחיר
■ אג"ח והלוואות - לא סחיר
■ מניות
■ אחרות (קרנות, תעודות)
■ נדל"ן להשקעה

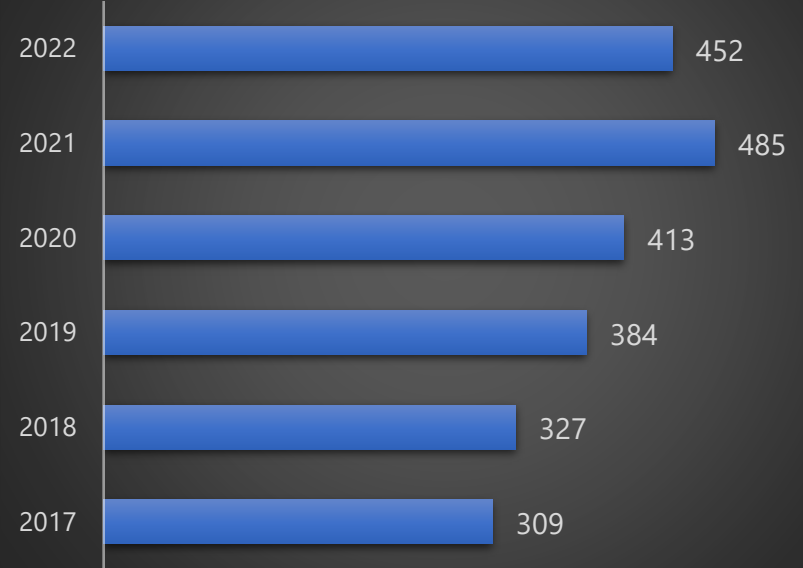
• המגמה של גידול בקרנות השקעה נמשכת

• נדל"ן להשקעה – לא נצפו מחיקות. כ-9 מיליארד ש"ח נוסטרו

תשואה נומינלית תיק משתתף (%)

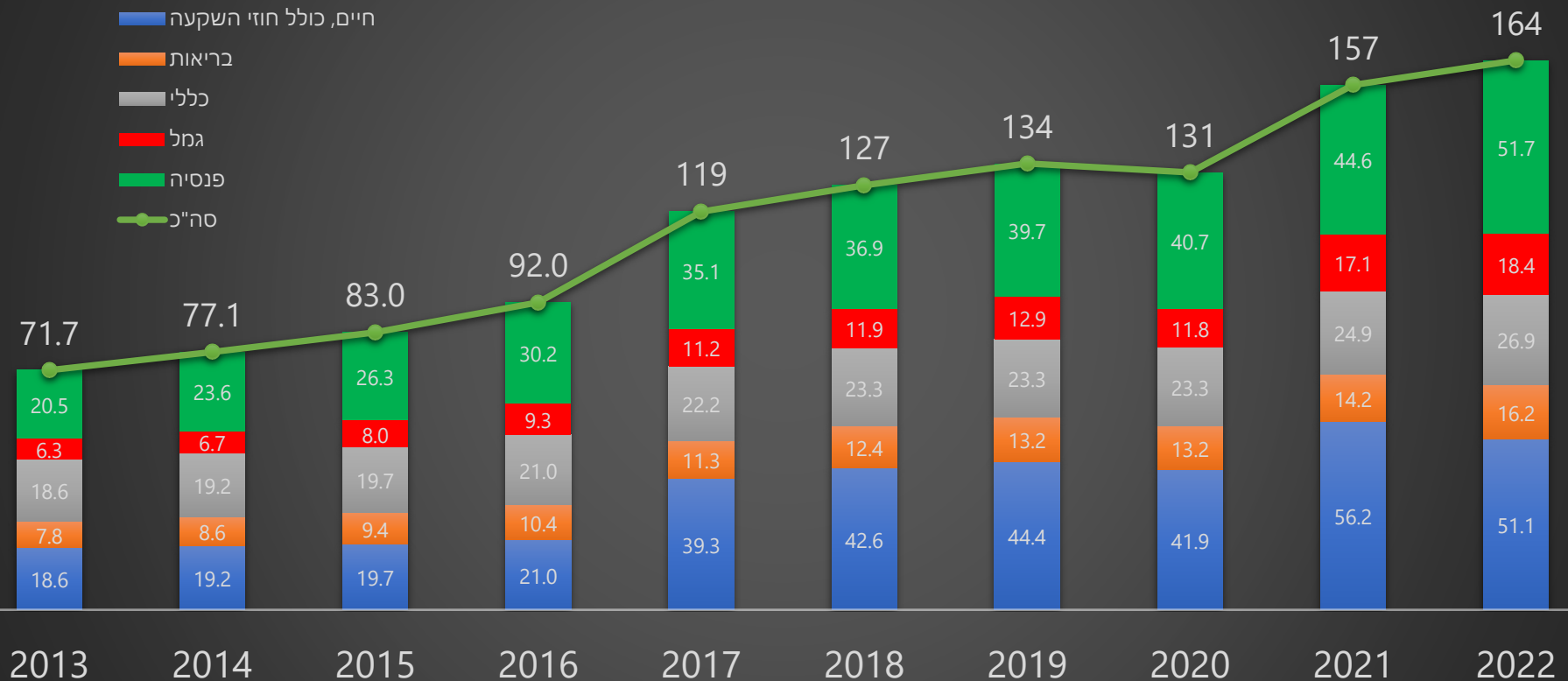
סה"כ תיק משתתף

- תשואה נומינלית ממוצעת בתיק משתתף (7.3%) לפני דמי ניהול ואינפלציה.
- "בור" דמ"נ משתנים – כ-3.7 מיליארד ש"ח, לפני

פרמיות ודמי גמולים

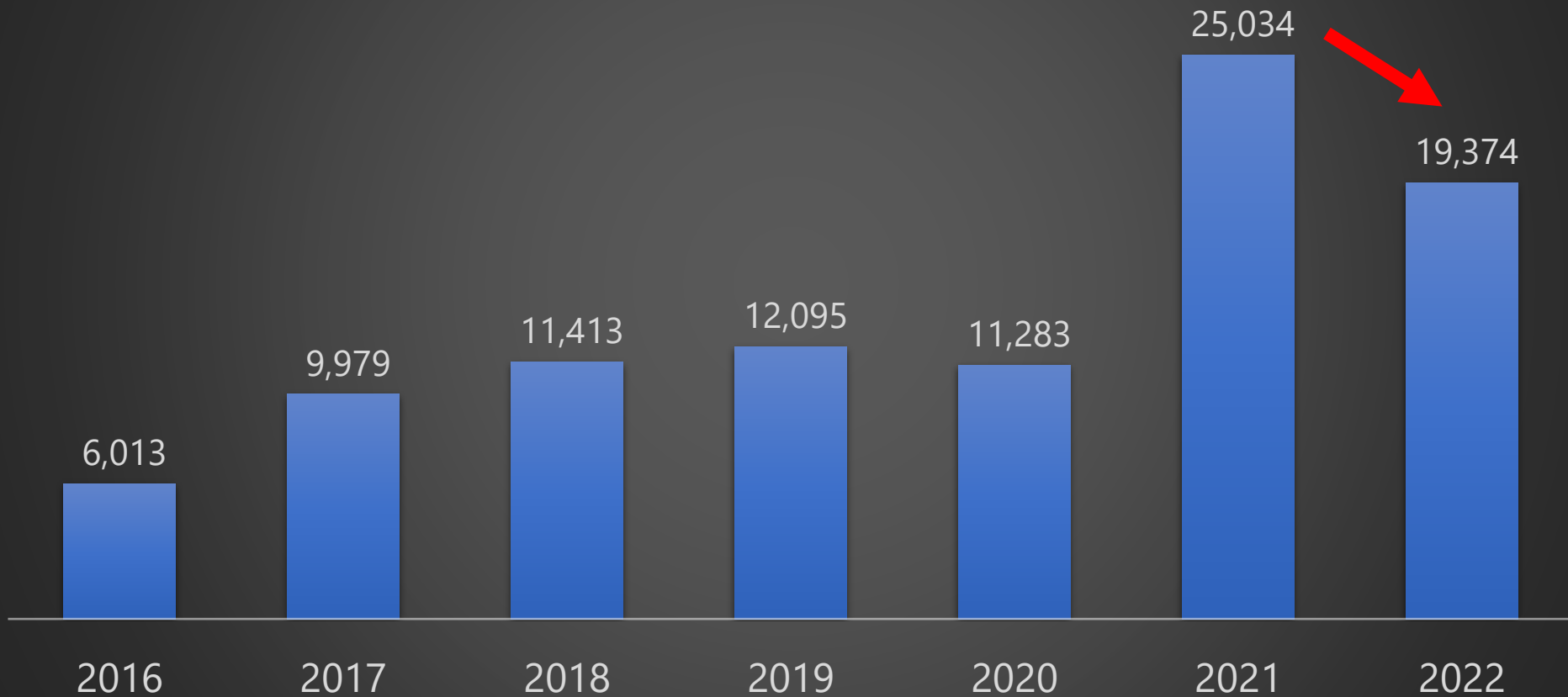
פרמיות ברוטו, תקבולים מחוזי השקעה ודמי גמולים, במיליארדי ש"ח
קבוצות הביטוח

- הפרמיות ודמי הגמולים ממשיכים לצמוח.
- מגזר חיים - ירידה בהפקדות חד"פ לפוליסות השקעה.

תקבולים חד פעמיים לפוליסות השקעה

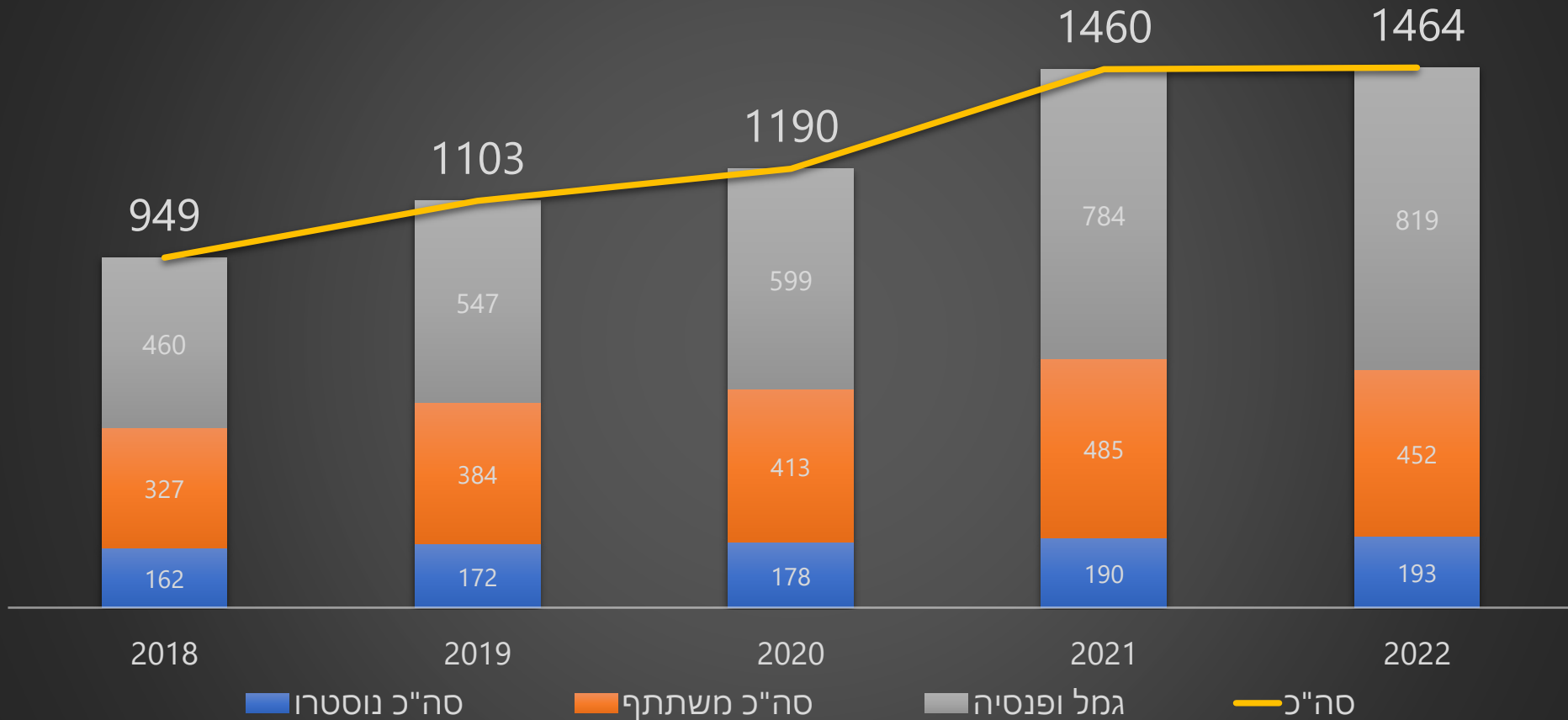
סה"כ, תקבולים חד"פ השקעה, מ' ש"ח

• גבוה מהממוצע, אך נמוך בכ-6 מיליארד ש"ח מ-2021

נכסים מנוהלים ע"י קבוצות הביטוח

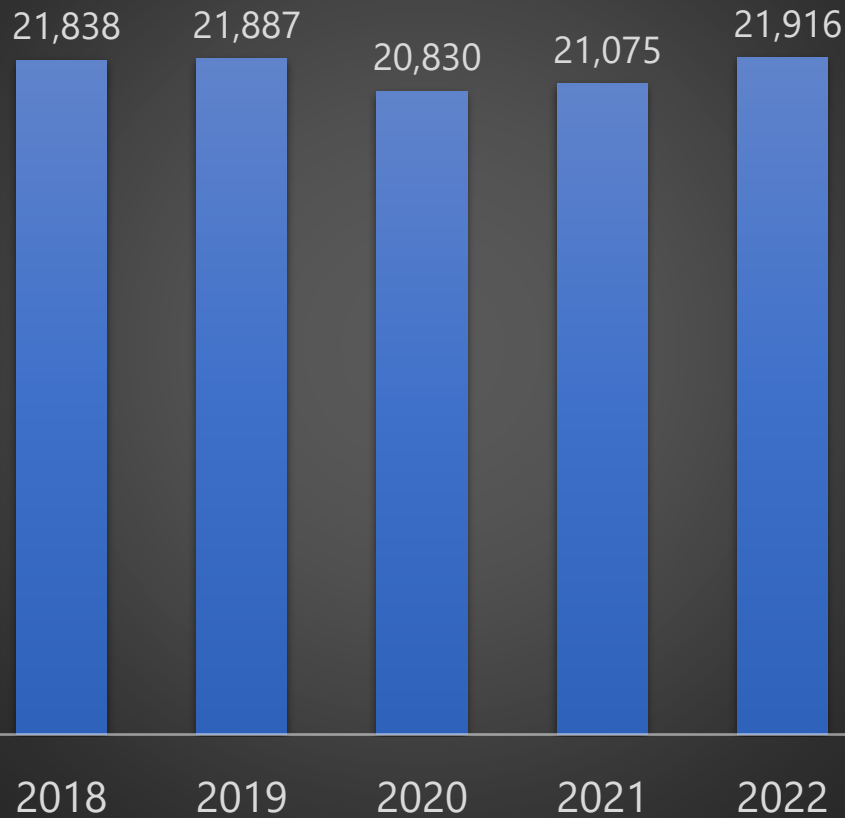
AUM, קבוצות ביטוח, במיליוני ש"ח

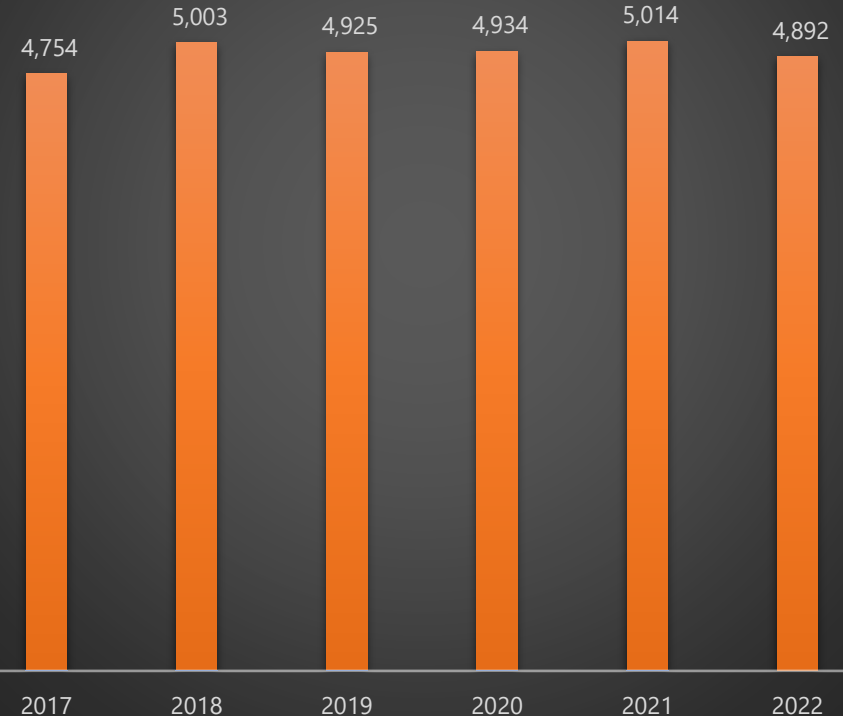
יציבות בנכסים המנוהלים, בעיקר עקב ההפסדים בשווקים.

מספר עובדים והוצאות הנה"כ

מספר עובדים בחברות הביטוח

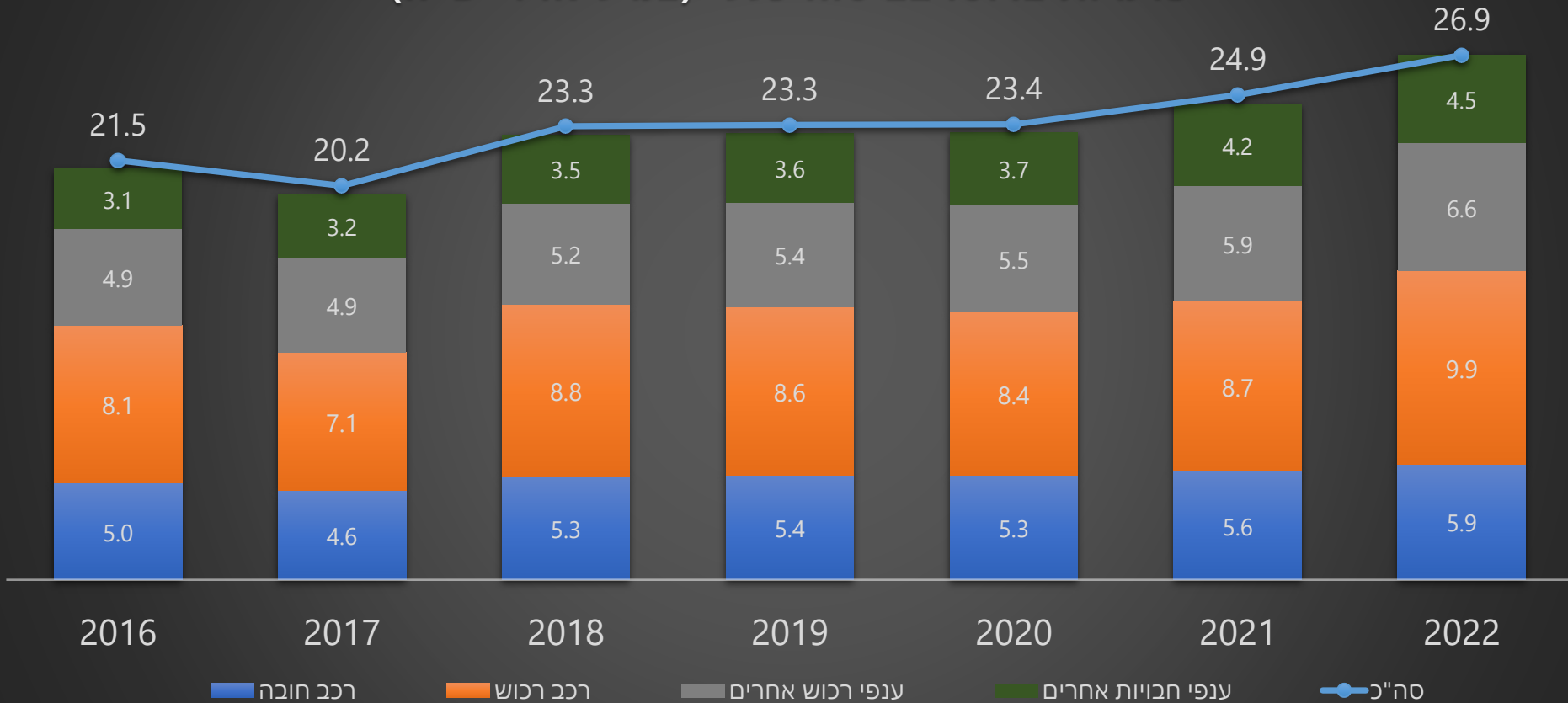
הוצאות הנהלה וכלליות במיליוני ש"ח

• צמיחה בכ"א אפיינה את מרבית החברות, כ-4% בממוצע.

ביטוח כללי - פרמיות

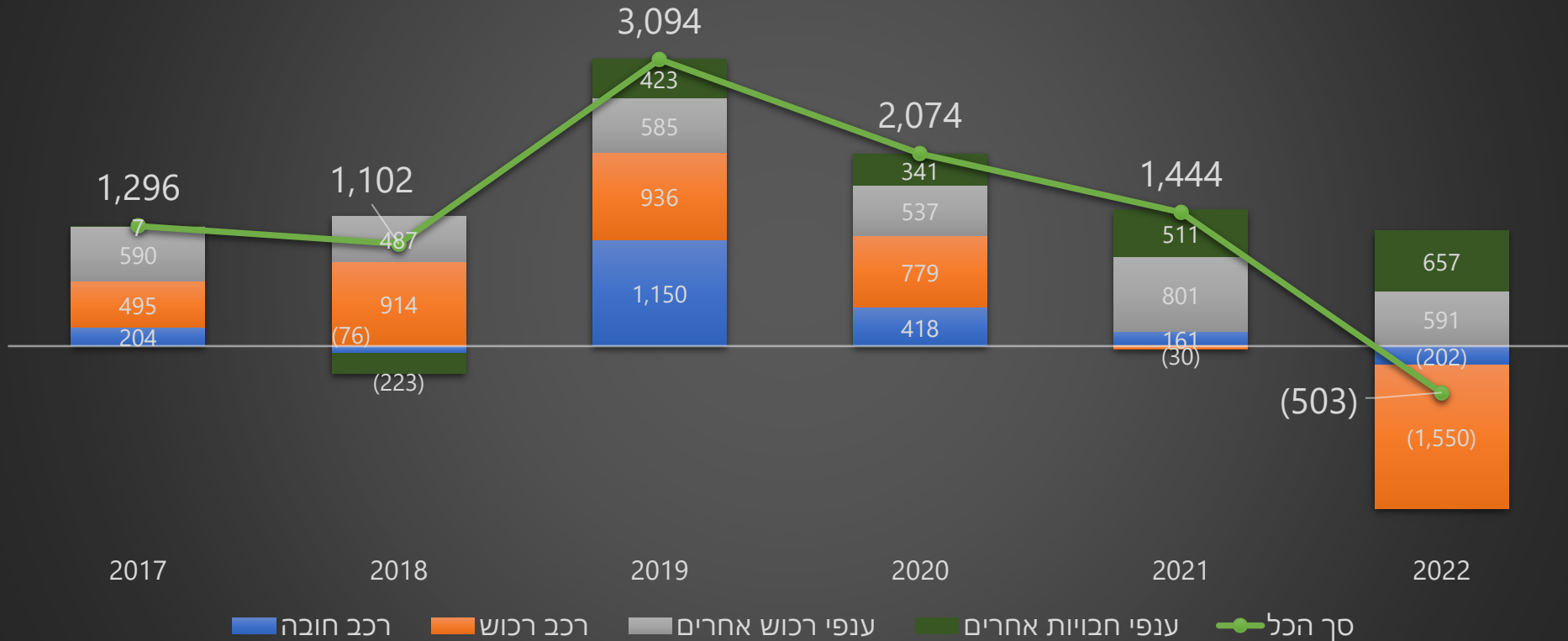
פרמיות ברוטו בביטוח כללי (במיליארדי ש"ח)

- עלייה של 8% בפרמיות.
- ייקור תעריפים ברכב רכוש.

ביטוח כללי – רווח לפני ענף

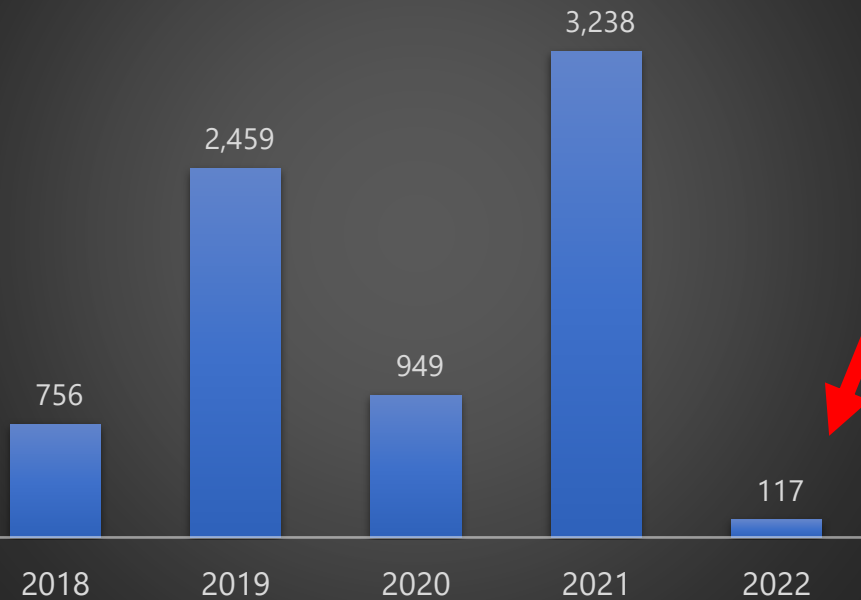
רווח כולל לפני מס בביטוח כללי (במיליוני ש"ח)

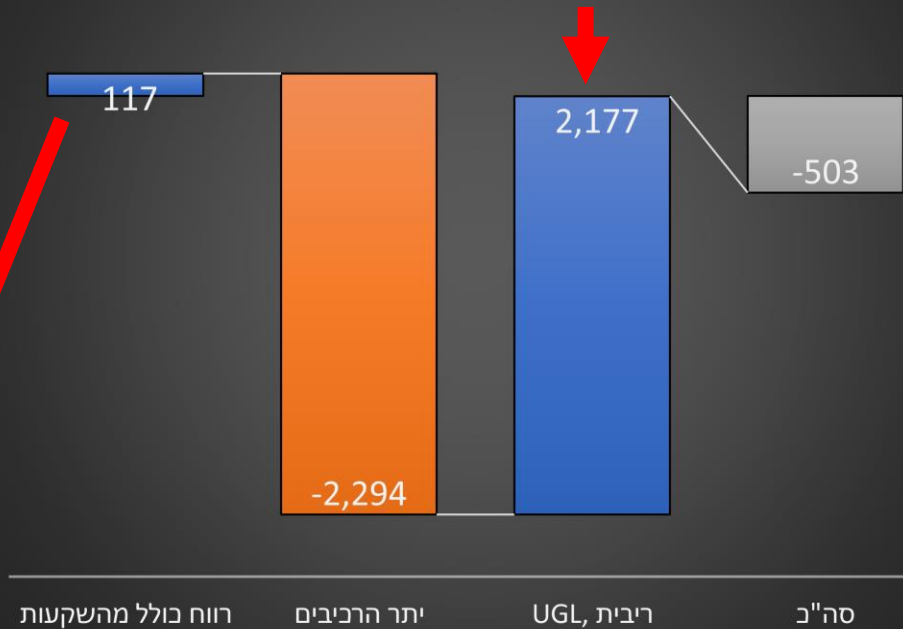
- מעבר להפסד לאחר שנים של רווחים, בהובלת ענף הרכוש.
- המשך רווחיות בענפי רכוש אחרים (דירות ואחרים).
- **שחרורי עתודות משמעותיים בענפי חובה וחבויות (פיננסי + חיתומי).**

ביטוח כללי – רווח לפני גורם

רווח כולל מהשקעות לפני מס -
ביטוח כללי, במיליוני ש"ח

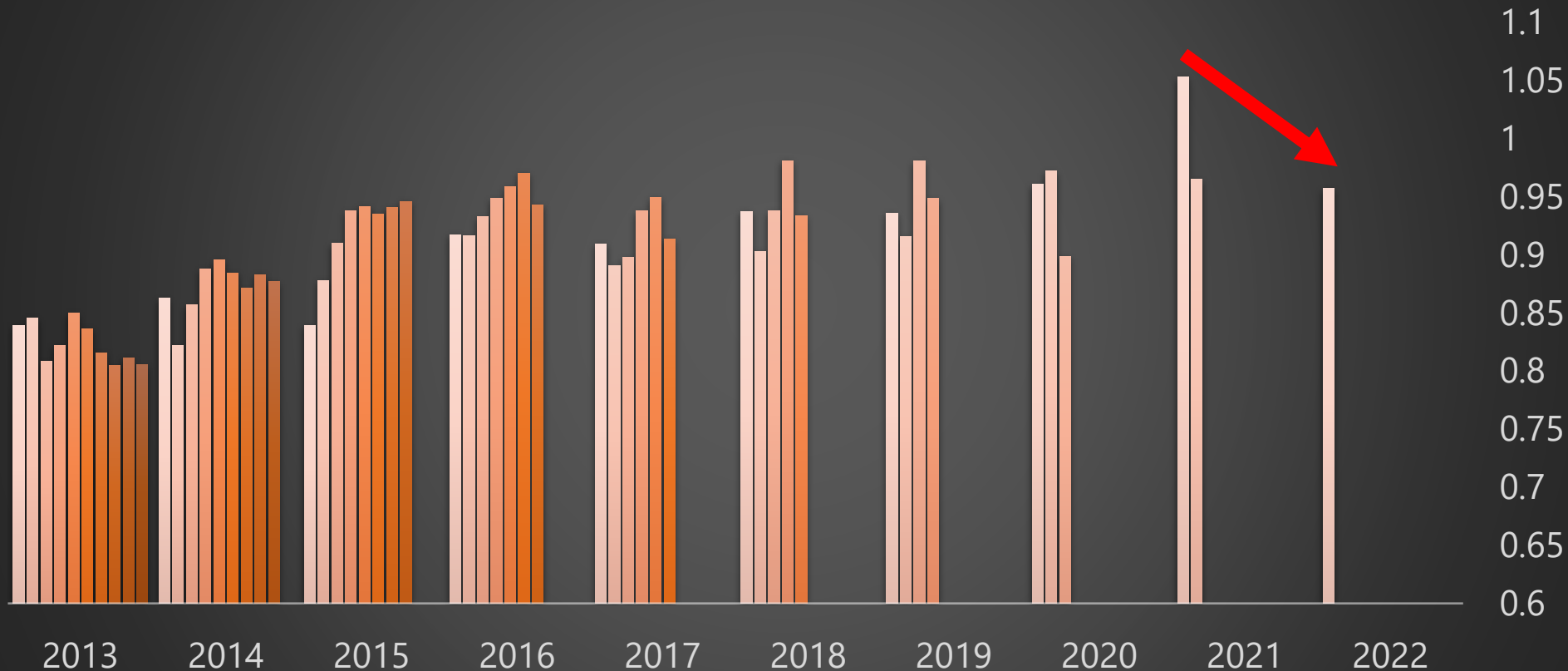
פירוק רווח כולל במגזר כללי, לפני מס,
במיליוני ש"ח, בשייר

- רווחי השקעות נמוכים מאוד בהשוואה לשנים קודמות.
- עליית ריבית, קיזוז UGL – מעל 2 מיליארד ש"ח בשייר.
- חלק מהחברות בענף החלו להוון עתודות חובה וחבויות.

ביטוח כללי – רכב חובה

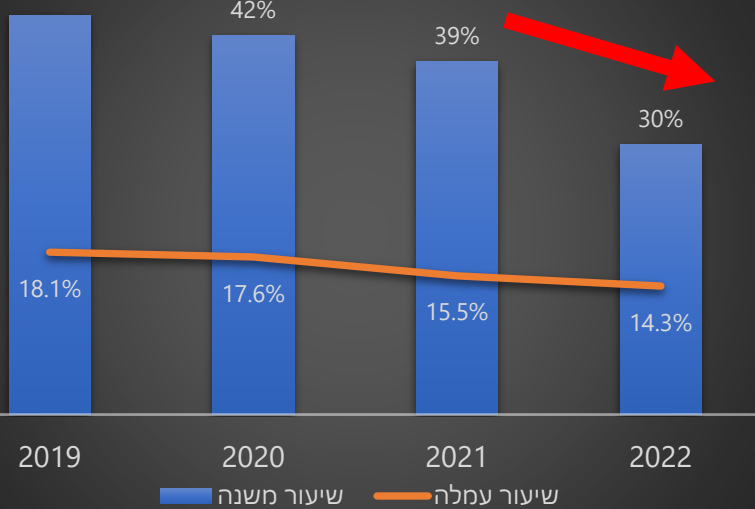
Ultimate Expected LR (%)

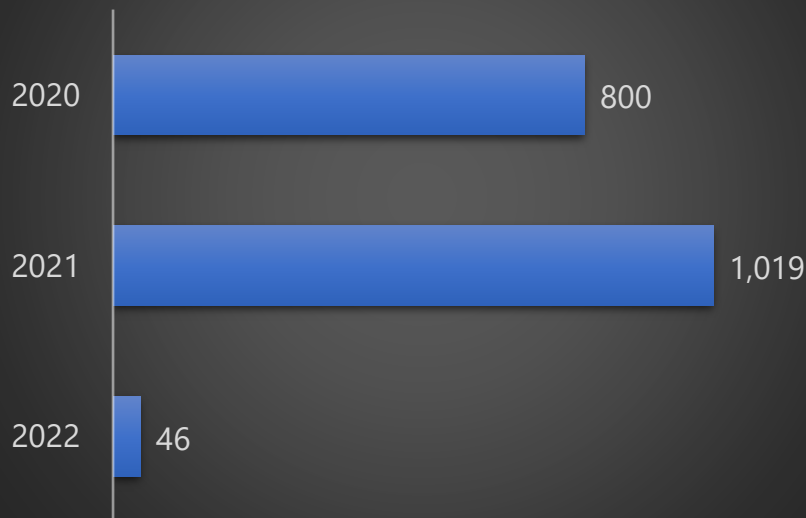
- שיפור חיתומי בהתפתחות תביעות בחובה, מרבית החברות שחררו עתודות בסכומים מהותיים (מספר חברות במגמה הפוכה).
- שחרור עתודות במשולשים ברוטו כ-1.7 מיליארד, לפני היוון.

ביטוח כללי – רכב חובה

רכב חובה - ביטוח משנה

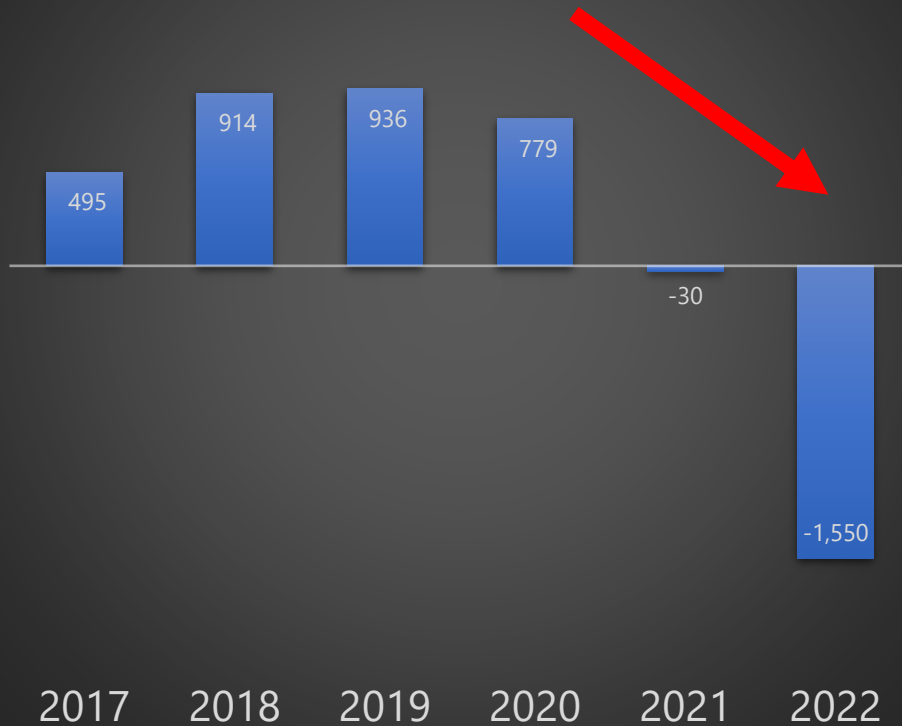
תרומת ביטוח משנה, במיליוני ש"ח לפני מס

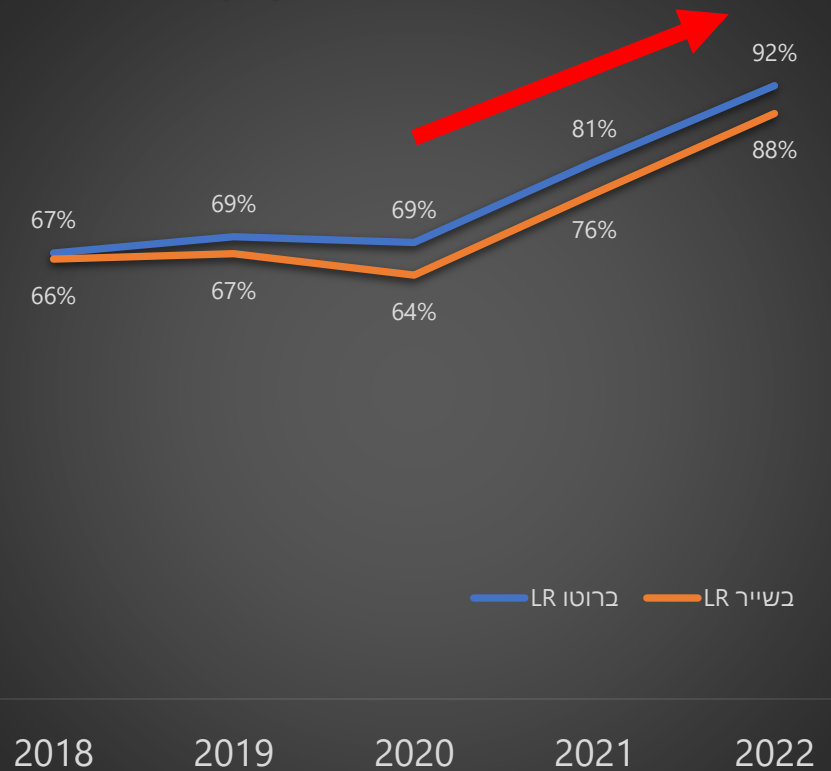
- המשך מגמת הירידה בשיעור כיסוי ביטוח משנה ועמלה ממוצעת.
- עליית הריבית המהותית לצד ירידה ב-ULR הביאו לתרומה נמוכה בהרבה של ביטוח משנה.

ביטוח כללי – רכב רכוש

רכב רכוש, רווח (הפסד) כולל, במיליוני ש"ח, לפני מס

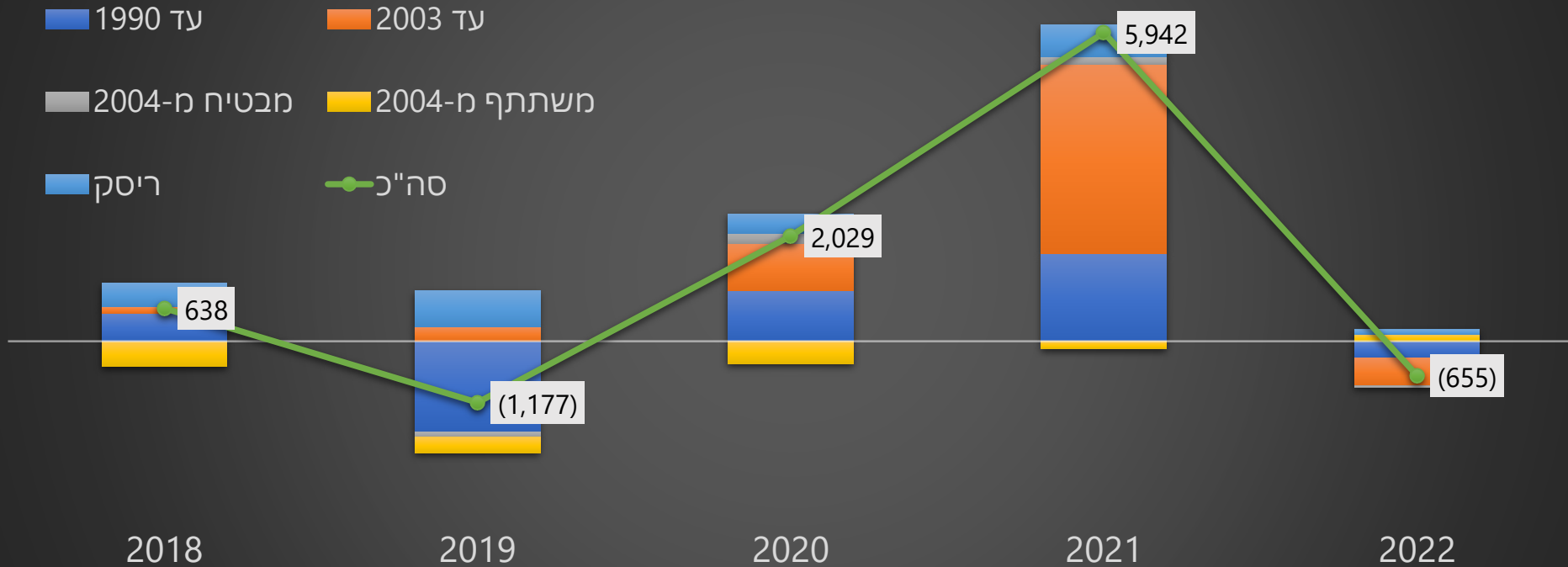

LR - רכב רכוש (%)

- ההרעה בענף רכב רכוש נמשכת עם מעבר להפסד משמעותי – חברות מציינות גידול משמעותי בשכיחות גניבות, התייקרות חלפים, עלייה בשווי רכבים ועלייה בשכיחות תאונות.

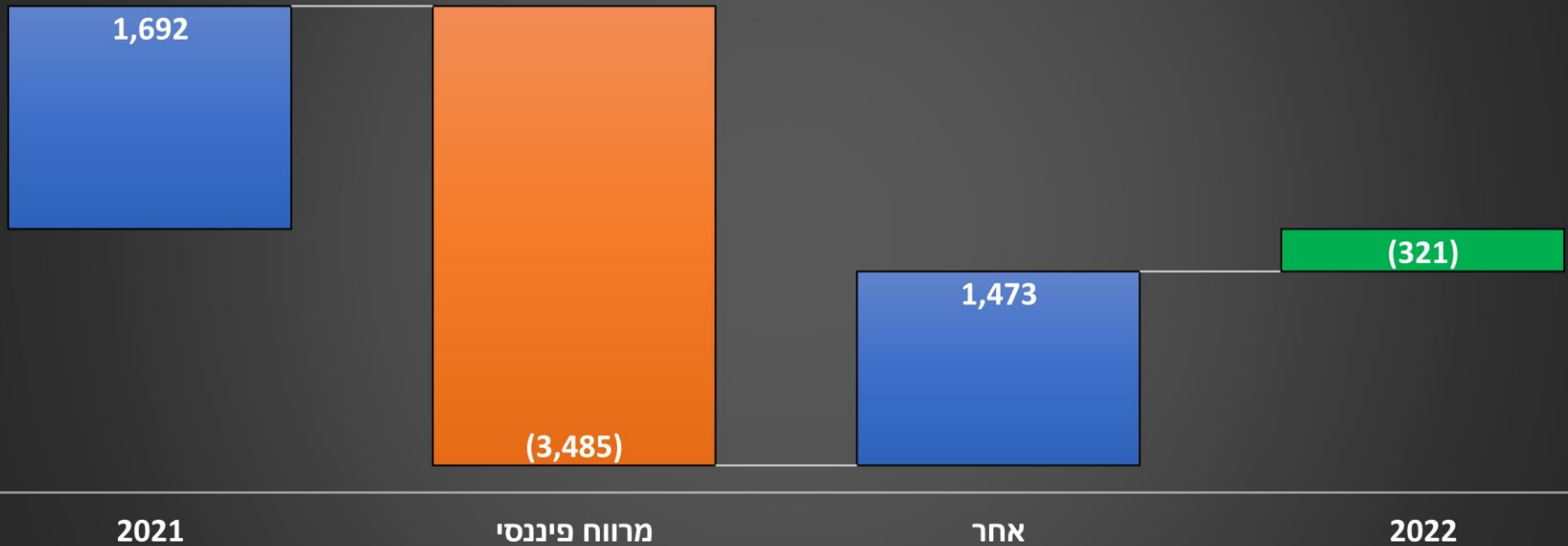
רווח בביטוח חיים לפי מוצר, במיליוני ש"ח, לפני מס

- לוחות תמותה יוני 2022 – (2.35) מיליארד לפני מס.
- מחקרים אחרים – +380 מליון (בעיקר TUR / עדכונים).
- ריבית – כ-4.2 מיליארד ש"ח לפני מס.
- המשך שחיקה ברווחי ריסק.

ביטוח חיים – עד 1990

השינויים ברכיבי הרווח, פוליסות חיים עד 1990, במיליוני ש"ח

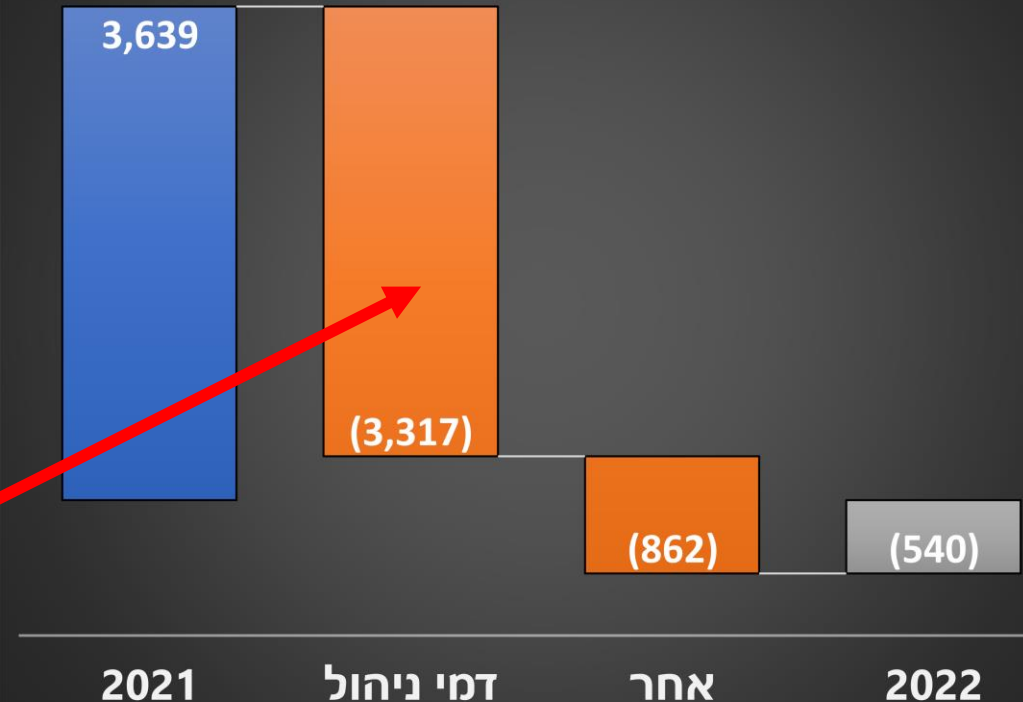
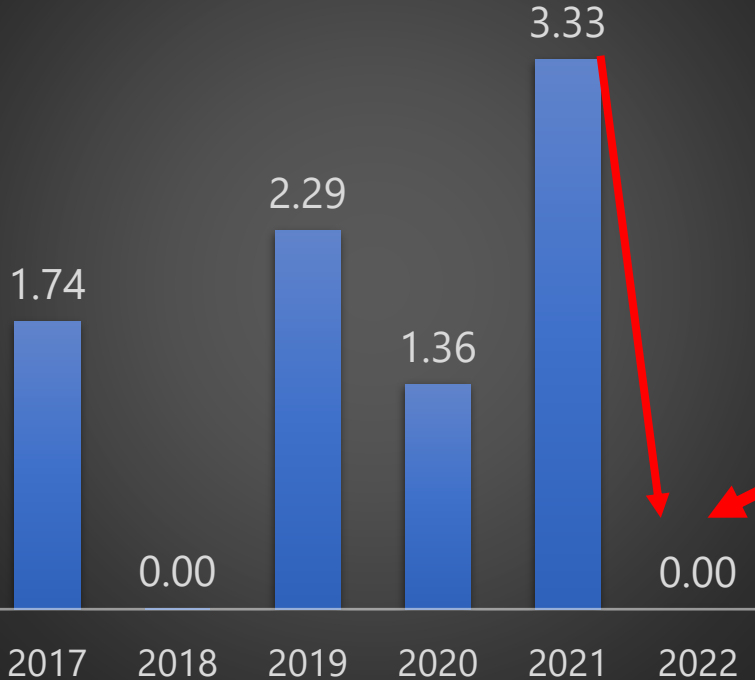

- סך העתודות (כולל השלמה לגמלה) – כ-62 מיליארד ש"ח.
- מרווח פיננסי שלילי – נובע מזקיפת תשואה מובטחת והצמדה לעמיתים, לצד הפסדי השקעות על החלק שאינו מגובה בח"צ
- אחר – השפעות הריבית (↑), TUR (↑), בניכוי הפסדים בגין לוחות התמותה (↓).

ביטוח חיים – עד 2003

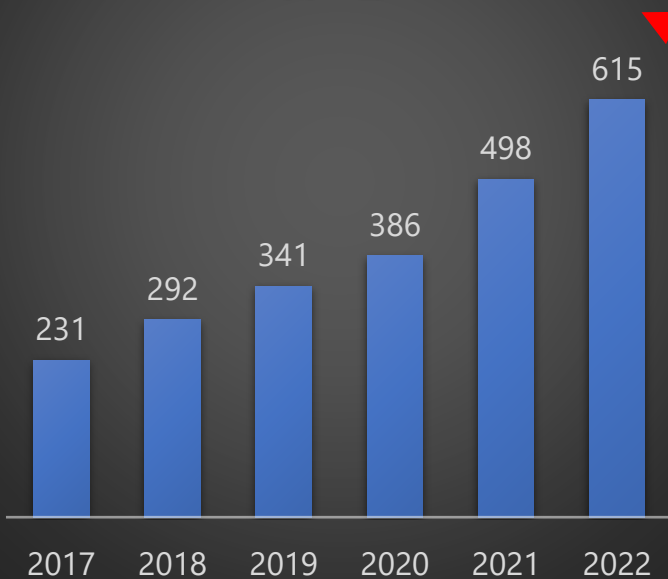
שינוי ברווח תיק עד 2003, במיליוני ש"ח

דמי ניהול משתנים בביטוח חיים, במיליארדי ש"ח

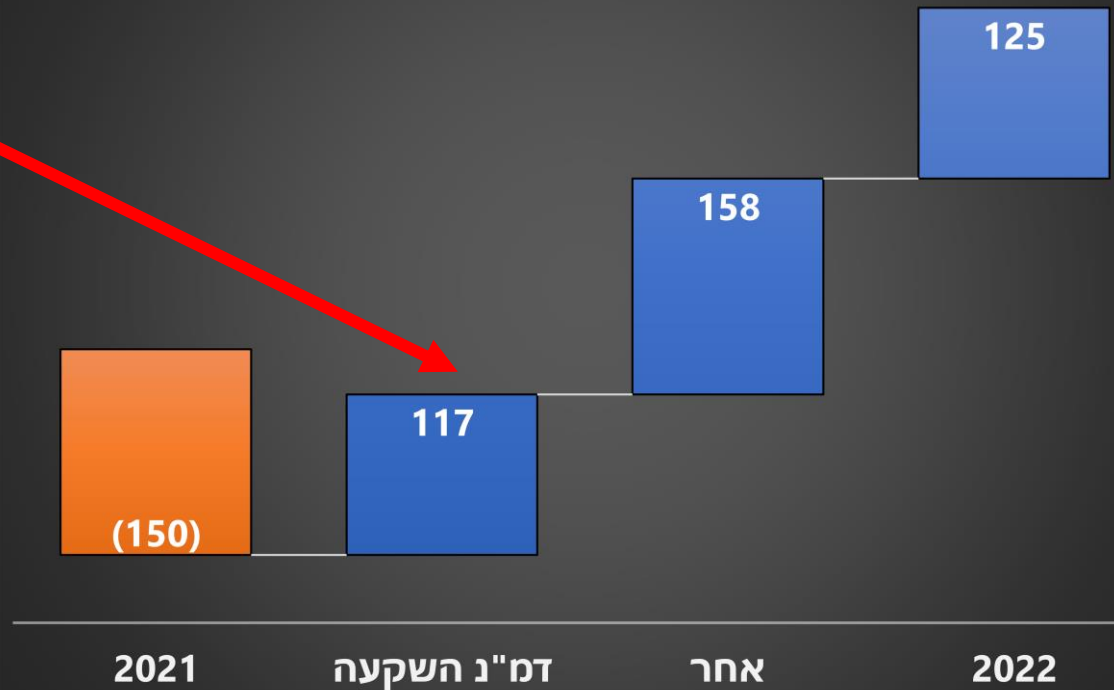

- התחייבויות כ- 202 מיליארד.
- "בור" – 3.7 מיליארד דמי ניהול 12/22.
- 1% תשואה = ~300 + מיליון < בערך 12% לאיזון
- "אחר" – בעיקר לוחות תמותה בניכוי TUR וריבית.

דמי ניהול פוליסות השקעה, במיליוני ש"ח

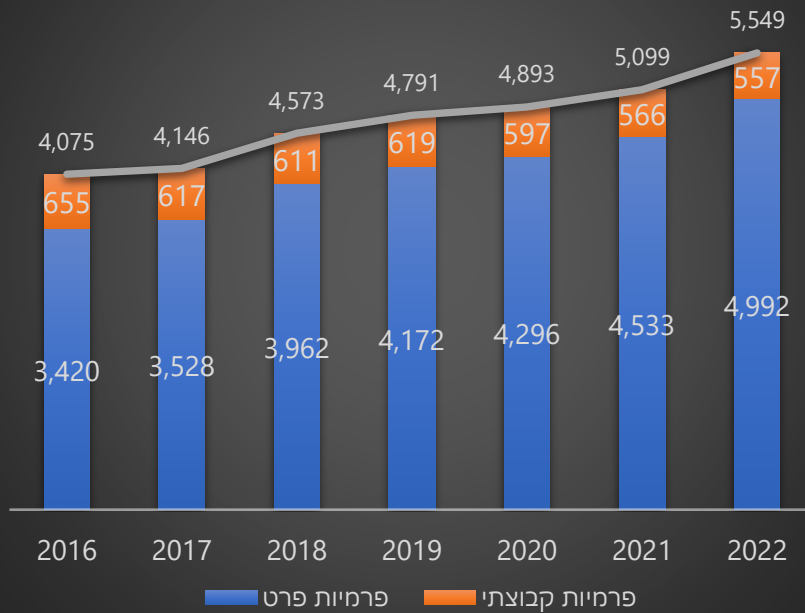
השינויים ברווח (הפסד) תיק משתתף מ-2004

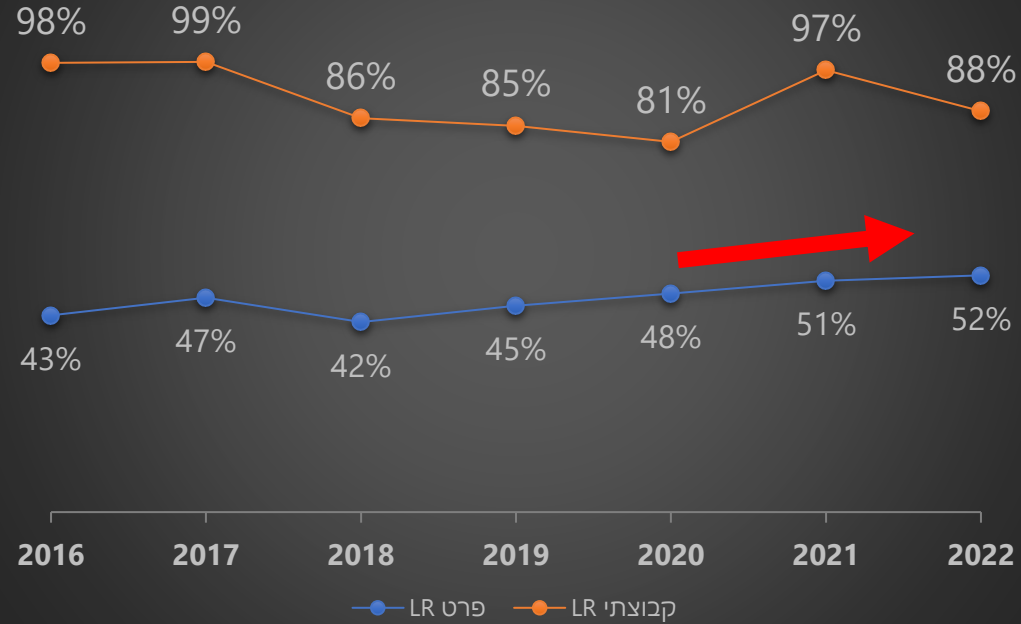
- צבירה: ~155 מיליארד בביטוחים (↓), כ-77 מיליארד בפוליסות השקעה (↑).
- המשך הגידול בדמי הניהול של פוליסות ההשקעה.
- השפעות הריבית, שוק ההון ולוחות התמותה מתונות.

ביטוח חיים – ריסק ואכ"ע ללא חיסכון

פרמיות ברוטו, חיים ללא חיסכון, במיליוני ש"ח

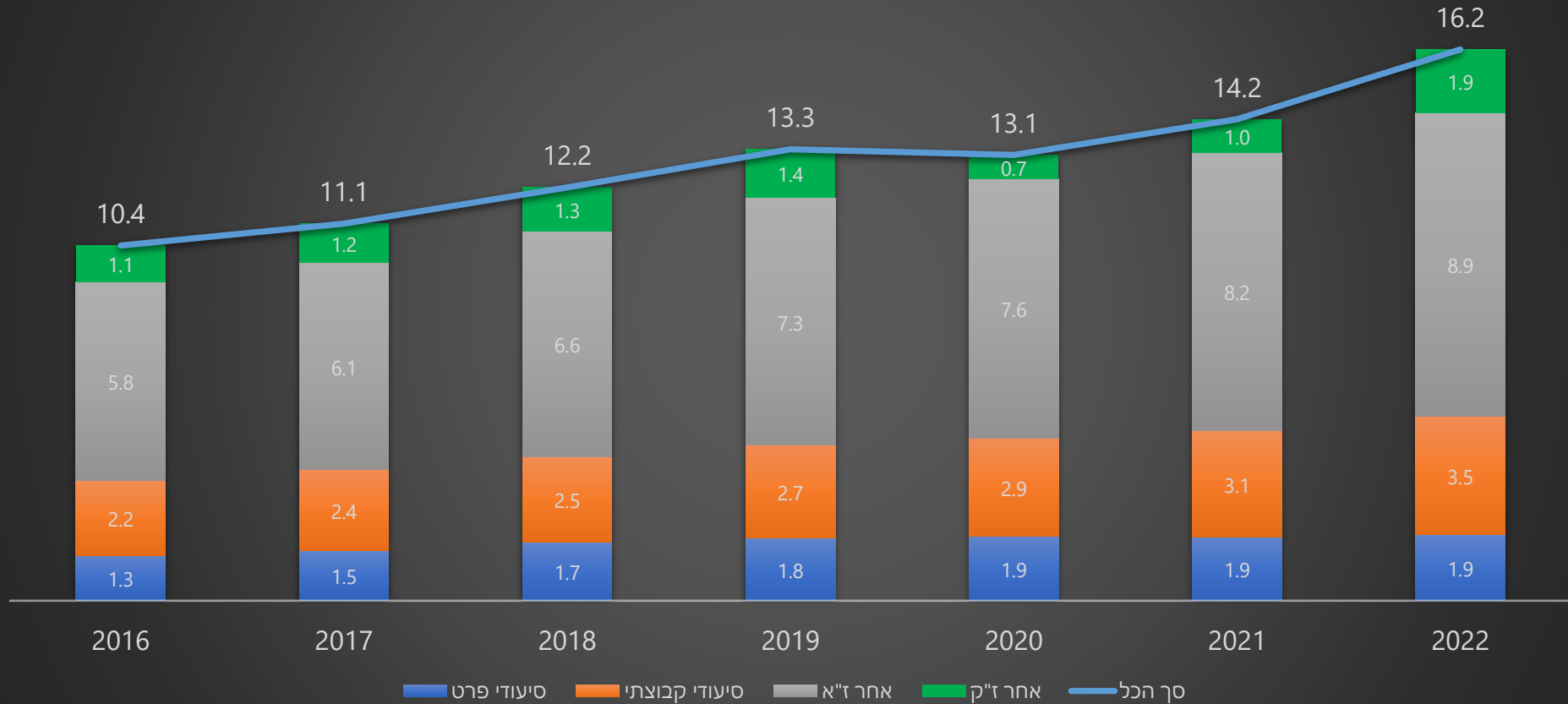
LR ברוטו, ריסק (%)

- עלייה בפרמיות לצד ירידה ברווחים.
- והרעה ב-LR פרט.
- שיפור ב-LR קבוצתי.

ביטוח בריאות – פרמיות

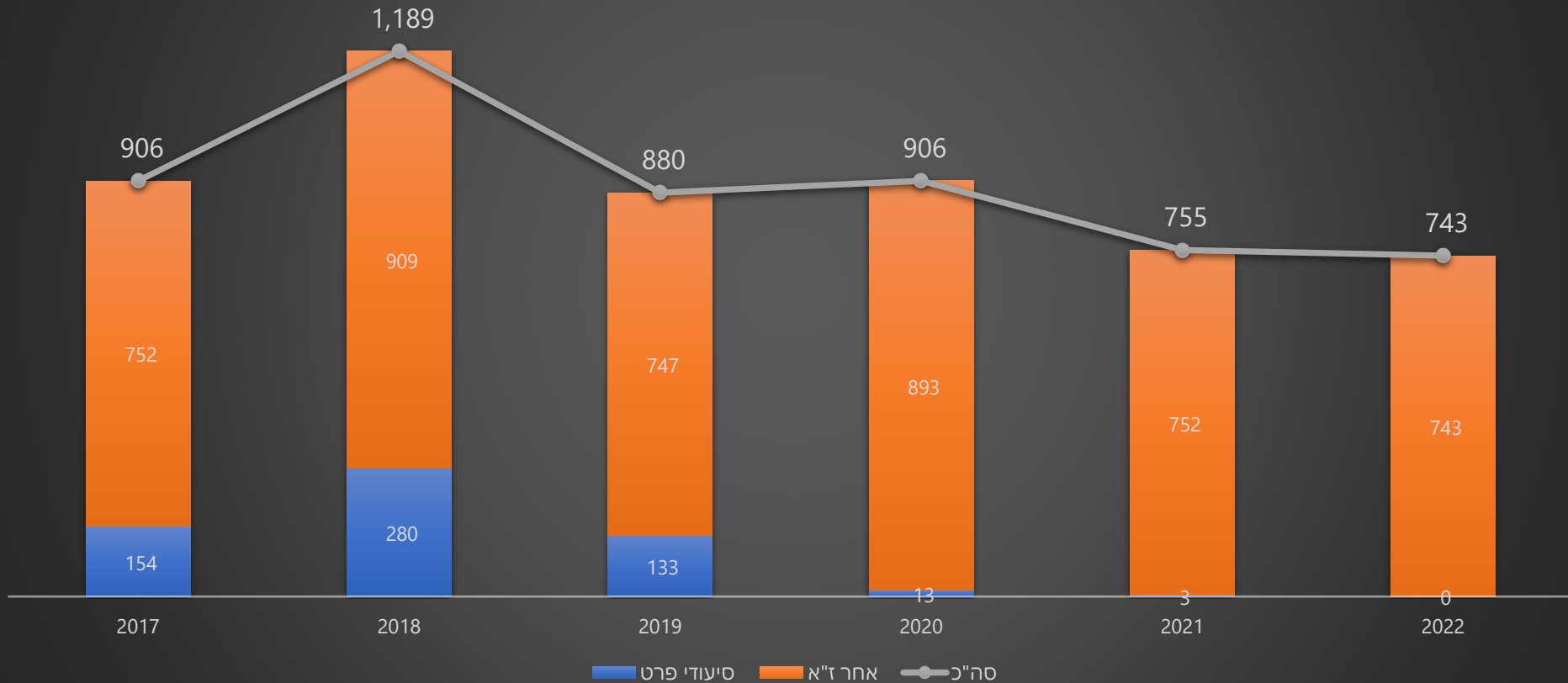
פרמיות ברוטו - בריאות, במיליארדי ש"ח

- גידול מרשים (14%) בפרמיות.
- בריאות ז"ק (בפרט - נסיעות לחו"ל) + תאונות אישיות (חזרת השיווק בחלק מהחברות).

ביטוח בריאות – עסק חדש

פרמיה משונתת עסק חדש, במיליוני ש"ח

• יציבות בהיקף השיווקים ביחס ל-2021.

ביטוח בריאות – תוצאות לפי סוג פוליסה

רווח לפי סוג פוליסה - במיליוני ש"ח, לפני מס

- המשך ההפסדים בסיעוד קבוצתי.
- הרעה ניכרת בתוצאות הוצ' רפואיות (קבוצתי – תרופות ואמבולטורי).
- שיפור חיתומי בז"ק - נסיעות לחו"ל.

תודה רבה!

(*) תודות:

יובל כהן ונועם דותן – אוניברסיטת תל-אביב
KPMG סומך חייקין רואי חשבון

רו"ח יבגני אוסטרובסקי

ostyev@gmail.com

0506215823

כל הזכויות שמורות.

מצגת זו משקפת את עמדותיו של המציג בלבד. המציג אינו אחראי על כל שימוש בלתי מורשה במצגת, בממצאיה או בנתונים שנכללו במסגרתה. המציג אינו אחראי על נכונות הנתונים, השיטות והממצאים שנכללו במסגרת המצגת או שנאספו לצורך הכנתה. אין באמור במצגת זו כדי להוות ייעוץ חשבונאי, כלכלי, משפטי, ייעוץ השקעות או כל ייעוץ מקצועי פרטני אחר, ואין בה כדי לחוות המלצה כלשהי.

נתונים	מקורות והערות
כללי	המדגם כולל את חברות הביטוח הבאות - ב-2022 - AIG, איילון, ישיר, בססח, דיווידשילד, הכשרה, הפניקס, הראל, ווישור, כלל ביטוח, ליברה, מגדל, EMI, שומרה, שלמה, ביטוח חקלאי; בשנים קודמות נכללו גם חברות ביטוח שחדלו להתקיים. לא נכללו במסגרתו – קרנית, ה-"פול" (נכלל במסגרת נתוני החברות לפי חלק יחסי), אשרא, קנ"ט וענבל.
ציפיות האינפלציה	נתוני הלמ"ס, ביזפורטל ופרסום בנק ישראל בדבר "ציפיות האינפלציה" מינואר 2023. רגישות לאינפלציה – נתוני ביאור "ניהול סיכונים" / חלק - ניתוח רגישות לסיכוני שוק.
ריבית ואי נזילות	עקום חסר סיכון - נתוני מרווח הוגן, אקסטרפולציה מסוג SW; אי נזילות – נתוני ספקים חיצוניים.
חשיפות חשבונאיות	ביאור "ניהול סיכונים" / חלק - ניתוח רגישות לסיכוני שוק. התרחיש המשוקלל מפחית את סיכון עליית הריבית מסיכון ירידת מחירי המניות. השפעה הנוספת של תשואה ריאלית על דמי ניהול משתנים מבוססת על היקף התיק המשתתף עד 2003.
נכסי נוסטרו	נכסי הנוסטרו כוללים את כל ההשקעות (לרבות – <u>מזומנים</u> , נדל"ן להשקעה והשקעות פיננסיות) המוחזקות על ידי החברות ("השקעות אחרות"), למעט ההשקעות בתיק המשתתף. היקף תיק הנוסטרו מתבסס על המאזנים ועל ביאורי נדל"ן להשקעה, השקעות פיננסיות ומזומנים בדוחות. רווחי התיק מתבססים על ביאור רווחי ההשקעות בדוח (תשואת השקעות) והרווח הכולל האחר המיוחס. חישוב התשואה נעשה ביחס ליתרה <u>הממוצעת</u> של הנכסים (בין יתרת פתיחה וסגירה) בכל תקופה.
פרמיות ודמי גמולים	ביאור מגזרי פעילות של חברות הביטוח, וכן נתוני ביאור מגזר חיים - לגבי תקבולים מחוזי השקעה. נתונים בדבר דמי הגמולים מדוחות דירקטוריון המצורפים לדוחות תקופתיים של חברות מנהלות המוחזקות על ידי קבוצות ביטוח. יש לציין כי דמי הגמולים מתייחסים <u>רק</u> לחברות המנהלות העיקריות של חברות הביטוח, <u>ואינם כוללים</u> את דמי הגמולים בחברות – חח"י, קחצ"ק, הסתדרות המהנדסים, לעתיד ויוזמה (עד מיזוגה).
הפקדות חד פעמיות לפוליסות השקעה	ביאור נתונים לפי סוג פוליסה במגזר החיים – תקבולים חד פעמיים בגין חוזי השקעה.
נכסים מנוהלים	פנסיה וגמל - מדוחות דירקטוריון / דוחות כספיים המצורפים לדוחות תקופתיים של חברות מנהלות המוחזקות על ידי קבוצות ביטוח (ראו לעיל לעניין החברות המנהלות שנכללו). ביטוח – סכום נכסי הנוסטרו כהגדרתו לעיל והתיק המשתתף. יש לציין כי נכסים מנוהלים מתייחסים <u>רק</u> לחברות המנהלות העיקריות של חברות הביטוח, <u>ואינם כוללים</u> את הנכסים המנוהלים בחברות – חח"י, קחצ"ק, הסתדרות המהנדסים, לעתיד ויוזמה (עד מיזוגה).
תשואה על הון	דוחות על השינויים בהון העצמי של חברות הביטוח. התשואה על הון מחושבת על סמך הון עצמי <u>ממוצע</u> (יתרת פתיחה ויתרת סגירה). דיבידנדים – <u>כולל</u> הדיבידנד בסך של 900 מ שח שהוכרז על ידי הראל ביטוח בדצמבר 2022 וחולק בפברואר 2023.

נתונים	מקורות והערות
מכפיל הון	הון עצמי: דוחות כספיים של חברות ביטוח/אחזקה נסחרות, לפי העניין. שווי שוק: נתוני הבורסה לניירות ערך בת"א. השפעת הון הובאה בחשבון ממועד אחרון לפרסום דוחות כספיים (כלומר, לפי הנתון הידוע לכל מועד, בקירוב).
מספר עובדים והוצאות הנה"כ	הוצאות הנה"כ מבוססות על דוח רווח או הפסד (סה"כ). מספר העובדים מתייחס לחברות הביטוח במאוחד על סמך דוח תיאור עסקי התאגיד. לגבי נתון זה בלבד, מדגם החברות כולל גם הערכה של מספר העובדים בענבל, קנ"ט, קרנית ואשרא.
ביטוח כללי	פירוק רווח כללי – אומדן השפעות ריבית ו-UGL מבוסס על ההסברים שנכללו בדוחות הכספיים של החברות – לרוב במסגרת ביאור ניהול סיכונים. השפעה כאמור היא בשייר.
	התפתחות Ultimate LR בענף חובה - משולשים ברוטו חובה בדוחות הכספיים. חישוב ה-LR מתבסס על הפרמיה המקורית בשנת החיתום, תוך הצמדתה של פרמיה כאמור למדד הידוע (נובמבר) של תאריך המאזן, ביחס למדד הממוצע של שנת החיתום.
	רכב חובה – שיעור ביטוח משנה חושב באמצעות חלוקת פרמיות למבטחי משנה בפרמיות ברוטו. שיעור העמלות נקבע באמצעות חלוקת הכנסות מעמלות בפרמיות למבטחי משנה. לעניין תרומת ביטוח משנה (רווחיות), הובאו בחשבון נתוני דוח הדירקטוריון בדבר תוצאות ביטוח משנה.
	LR רכב רכוש - מחושב על סמך סכימת כלל התשלומים ושינוי בהתחייבויות, ביחס לפרמיה ברוטו.

נתונים	מקורות והערות
ביטוח חיים	<p>התוצאות אינן כוללות את התוצאות של מוצרי הבריאות של הכשרה חבי לביטוח (אשר נוהגת לסווג אותם במסגרת מגזר החיים, וסווגו לצורך המצגת למגזר הבריאות) (לא מהותי).</p> <p>נתוני הבור חושבו על סמך הביאורים לדוחות הכספיים (לרוב ביאור כללי או ביאור דמי הניהול) ומתייחסים לתאריך המאזן. לגבי חברות אשר סיפקו הערכה למועד אישור הדוח לפרסום בלבד, הונח כי ההשפעה לתאריך המאזן זהה לזו של תאריך הדוח. הערכת ההשפעה של 1% תשואה ריאלית על דמי ניהול משתנים בוצעה באמצעות סכימת התיק המשתתף עד 2003, והכפלתו בנוסחת דמי הניהול המשתנים (15% * 1%).</p> <p>פירוט השפעות חד פעמיות מבוסס על ביאור ניהול סיכונים (הנחות) ו/או דוחות דירקטוריון.</p>
	<p>ריסק LR - מתייחס לכל הפוליסות במגזר חיים ללא מרכיב חיסכון (עשוי לכלול גם אכ"ע SA). השיעור חושב בברוטו, ומביא בחשבון גם שינוי בהתחייבויות.</p>
ביטוח בריאות	<p>הפרמיה והתוצאות כוללות גם את מוצרי הבריאות של הכשרה חבי לביטוח (אשר סווגו לצרכי המצגת ממגזר החיים למגזר הבריאות) (לא מהותי).</p> <p>בריאות זמן קצר – כולל בד"כ את הענפים נסיעות לחו"ל (עיקרי), עובדים זרים, תלמידים, ביטוח ימי מחלה, תאונות אישיות עד 12 חודשים.</p> <p>בריאות זמן ארוך – כולל בד"כ את הענפים הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, תאונות אישיות מעל 12 חודשים, מחלות קשות ושיניים.</p>
	<p>פירוט השפעות חד פעמיות מבוסס על ביאור ניהול סיכונים (הנחות) ו/או דוחות דירקטוריון.</p>